

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології, журналістики та мистецтв
Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора
Олега Мішукова**

**ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗВО**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу 251 М групи
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальності 014. Середня освіта
Спеціалізації 014.021 Англійська мова і
література
Освітньо-професійної програми «Середня
освіта (мова і література англійська)»
МЕЛЬНИК Катерина Миколаївна

Наукова керівниця – докторка педагогічних
наук, професорка
ЗАБОЛОТСЬКА Ольга Олександрівна

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1 Штучний інтелект як наукова категорія.....	7
1.2 Штучний інтелект у контексті сучасної освіти.....	13
1.3 Освітньо-професійні компоненти навчання іноземних мов першого (бакалаврського) рівня.....	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	24
2.1 Методичний потенціал штучного інтелекту у навчанні іноземних мов.....	24
2.2 Система вправ для навчання різним видам мовленнєвої діяльності за допомогою ШІ.....	29
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	52
Додаток А.....	52
Додаток Б.....	53
Додаток В.....	54
Додаток Г.....	55
Додаток Д.....	57

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ЗВО – заклад вищої освіти
ЗШІ – загальний штучний інтелект
ІТ – інформаційні технології
ОК – освітня компонента
ОПП – освітньо-професійна програма
ПРН – програмні результати навчання
СШІ – супер штучний інтелект
ШВІ – штучний вузький інтелект
ШІ – штучний інтелект

ВСТУП

Актуальність дослідження. XXI століття ознаменувалося стрімким розвитком цифрових технологій, серед яких особливе місце належить штучному інтелекту (ШІ). Одною з ключових тенденцій сьогодення є його впровадження в усі сфери нашого життя, де сфера освіти також посідає не менш вагоме місце. Адже даний феномен докорінно змінив погляди на методи навчання та підходи до формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів закладів вищої освіти (ЗВО). Нещодавно відбувся перехід на дистанційне навчання, що активно посприяв пошуку інноваційних освітніх інструментів та підкреслив їхню роль у забезпеченні безперервності освітнього процесу.

Вивчення можливостей та потенціалу ШІ надає змогу для якісної роботи сучасному викладачу. Викладач, який йде в ногу з сучасними технологіями, має володіти всім потенціалом ШІ, щоб уміти забезпечити відмінний освітній процес. Подальші тенденції розвитку ШІ лише підкреслюють необхідність їхнього впровадження в освітню галузь, зокрема для оволодіння іноземними мовами. У цьому ключі дана робота є актуальною та своєчасною.

Проблему впровадження ШІ в освіту розробляли такі вітчизняні та зарубіжні науковці як-то: Азаренков В., Бахмат Н., Безугла І., Гайдан Н., Дивнич Г., Ковальова К., Криклива К., Кучерявий І., Мамонова Г., Медведєва М., Романюк О., Савицька Л., Сіманішина М., Стрелкова О., Турчин А., Шевченко Ю., Бернхард Ертел, Максиміліан К. Фінк, Фіанчанг Т., Джонсон А. та Сет А. Робінсон.

Мета дослідження полягає у розробці системи вправ та креативних завдань для імплементації штучного інтелекту в навчальний процес здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мовних закладів.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення таких завдань дослідження:

- 1) розкрити сутність поняття ШІ;

- 2) з'ясувати функції та можливості ІІІ в освітній сфері;
- 3) визначити методичний потенціал ІІІ для освітніх компонентів першого (бакалаврського) рівня освіти;
- 4) розробити систему вправ та завдань з використанням ІІІ для розвитку різних видів мовленнєвої діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Об'єктом дослідження є процес навчання іншомовного мовлення у ЗВО.

Предметом дослідження є система вправ та завдань для впровадження штучного інтелекту в навчальний процес здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мовних ЗВО.

Роботу виконано у відповідності до науково-дослідної теми кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова «Формування професійної компетентності майбутніх учителів та викладачів іноземних мов в умовах диджиталізації» (державний реєстраційний номер 0123U104064).

Методи дослідження. В роботі застосовуються такі методи, як: дослідницький (для пошуку джерел із започаткованої проблематики), комунікативно-когнітивний метод (для розвитку мовленнєвих умінь за допомогою ІІІ), аудіо-візуальний метод (для розвитку вмінь аудіювання та читання).

Наукова новизна дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій та комплексу вправ для навчання іншомовного мовлення з використанням технологій ІІІ та хмарних технологій.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання розробленої системи вправ викладачами ЗВО для оновлення освітнього процесу здобувачів першого (бакалаврського) рівня мовних ЗВО та в курсі «Методика викладання іноземних мов у ЗВО».

Апробація результатів дослідження здійснена у формі виступів із доповідями на наукових конференціях.

1. XVI Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі» (м. Херсон-Хмельницький, 17–18 квітня 2025 року). Тема доповіді «Впровадження в освітній процес штучного інтелекту для навчання іншомовного мовлення здобувачів ЗВО».

Публікації. Основні результати нашого дослідження відображені в публікаціях:

1. Мельник К. М. Впровадження в освітній процес штучного інтелекту для навчання іншомовного мовлення здобувачів ЗВО. *Іноземні мови у сучасному комунікативному просторі* : XVI Всеукр. студент. науково-практ. конф., м. Херсон, Хмельницький, 17–18 квіт. 2025 р. 2025. С. 252–254.

Режим

доступу:

<https://eir.kntu.net.ua/jspui/bitstream/123456789/1990/1/%d0%86%d0%bd%d0%be%d0%b7%d0%b5%d0%bc%d0%bd%d1%96%20%d0%bc%d0%be%d0%b2%d0%b8%20%d1%83%20%d1%81%d1%83%d1%87%d0%b0%d1%81%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%83%20%d0%ba%d0%be%d0%bc%d1%83%d0%bd%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%83%20%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%81%d1%82%d0%be%d1%80%d1%96.pdf>

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Штучний інтелект як наукова категорія

Штучний інтелект (далі ШІ) явище не нове, але яке стрімко продовжує заповняти всі ланки нашого життя. Незалежно від віку, всі люди звертаються до нього чи то за допомогою, чи то за порадою, чи просто, щоб гарно провести час. Безумовно, з таким нестримним розвитком, перед нами постають нові проблеми та виклики, з якими людству треба чи то боротися, чи то справлятися. Ні для кого не таємниця, що ШІ давно вважають загрозою, яка може завдати непоправних наслідків для нашого існування. Попри це, існують і захисники, які вбачають у ШІ порятунок та значне полегшення навіть у повсякденних справах. Вочевидь, що завжди будуть аргументи за і проти. Тому слід чітко визначити, що ж позначає поняття «штучний інтелект» та як ми можемо використовувати його на свою користь [27].

Існує багато визначень та тлумачень цього феномена. Проаналізувавши низку джерел, дотримуємося такої дефініції: «штучний інтелект – це наукова галузь та технологія, яка адаптується до різних явищ, вивчає та обробляє різноманітну інформацію, робить висновки та приймає рішення самостійно, допомагає комп'ютерам вирішувати людські проблеми» [27].

Виділяють такі види штучного інтелекту як-то: вузький, загальний та супер ШІ. Розглянемо кожний детальніше.

Перший вид – штучний вузький інтелект (ШВІ), це власне і є існуючий ШІ, який ми собі традиційно уявляємо, адже всі інші є теоретичними. Виконуючи одне вузьке завдання, (звідси й назва цього типу) ШВІ набагато швидше та краще це зробить, ніж людський мозок. Сюди відносять такі його різновиди як Siri, Alexa, які виконують завдання в межах визначеного ними завданням. ШВІ фокусується на одній підмножині когнітивних здібностей та

рухається в цьому напрямку. Слід згадати чат GPT та Open AI, адже вони обмежені лише текстовим чатом, тобто виконують одне завдання [38, с. 142].

Другий вид – загальний штучний інтелект (ЗШІ), він є сильнішим за попередній, але наразі це лише теоретична концепція. На рівні людини ЗШІ матиме змогу навчитися виконувати різноманітні інтелектуальні завдання. Це є результатом того, що ЗШІ використовуватиме попередні знання та навички, щоб здійснювати нові завдання в іншому контексті, при тому, людям не треба навчати його базовим моделям [38, с. 142].

Третій вид – супер штучний інтелект (СШІ), який є лише теоретичним, як і попередній. Якщо СШІ вступить в дію, він буде в змозі думати, навчатися, судити, аналізувати та міркувати як справжня людина, і навіть перевершить її. У свою чергу, програми на основі цього виду, розвиватимуть розуміння людських почуттів та переживань, що призведе до змоги відчувати емоції, мати власні потреби, переконання, бажання. Факт реалізації цього задуму не може не вражати, а прихильники ШІ будуть тішитися від такого прориву. [38, с. 142].

Все ж таки, нас не може не хвилювати питання звідки пішли витоки ШІ. Передумовою виникнення ШІ можна вважати розробки перших роботів, звичайно, що вони були досить примітивними, працюючи на парових двигунах. Але факт того, що вони були в змозі ходити та навіть рухати обличчя, показує перші успішні спроби створення штучного мозку. Власне це те, що й хвилювало тогочасних учених – можливість створення механізму, що замінить людину. Та все ж, народження ШІ припало на 1950-1956 роки, коли інтерес до нього злетів ще стрімкіше. У 1950 році була опублікована праця «Комп'ютерна техніка та інтелект» відомим британським математиком Аланом Тюрінгом [4]. Згодом праця стала відома як тест Тюрінга. Даний тест був розроблений як експеримент для перевірки чи досягнув ШІ рівня інтелекту людини. Якщо ж ШІ проходить тест, це означає, що він досяг рівня інтелекту людини, або не відрізняється від нього. Однак засновником терміна вважають Джона МакКартні. У 1956 році він організував конференцію у

Дартмуті, на якій анонсував ШІ як наукову дисципліну [4]. Тоді ж для пошукових систем було розроблено перші алгоритми роботи ШІ [4].

Учені Мамонова Г. та Сіманішина М. розробили розлогу таблицю, в якій наводять хронологічний ланцюг виникнення ШІ.

Відповідно до них 1957-1979 роки – це час зростання та боротьби за дослідження ШІ. Він вмість стає основною ідеєю, в результаті створення мов програмування, книг та фільмів [12, с. 153]. У 1970-тих роках в Японії був створений перший антропоморфний робот, а студент інженерного факультету створив перший приклад автономного автомобіля. Однак як і зазначалось вище боротьба за дослідження продовжувались тому, що США не були зацікавлені у фінансуванні досліджень ШІ [12, с. 153]. 1987-1993 – період, коли значно впав інтерес до розвитку та фінансування ШІ як з боку приватних інвесторів, так і з боку уряду. Споживачі, громадські та приватні особи припинили фінансування через зростання вартості та відсутність доходу. Через певні невдачі на ринку машин та експертних систем, відбулося завершення проекту п'ятого покоління, скоротилося стратегічне обчислювання ініціатив та уповільнилося розгортання експертних систем цей період увійшов в історію ШІ під назвою Зима штучного інтелекту [12, с. 153].

1980-1987 роки – роки буму ШІ. Ці роки знаменували повернення інтересу, результатом якого були прориви у дослідженні та підтримка у додатковому державному фінансуванні, щоб підтримувати дослідників. Завдяки методам глибокого навчання та використання експертної системи, які набули популярності, комп'ютери вчилися на власних помилках та самостійно приймали рішення [12, с. 153].

1993-2011 – Агенти ШІ. Зима ШІ хоч і позначилась у небажанні фінансування даний період просунувся впевненими та успішними кроками у дослідженнях ШІ. Була впроваджена перша система ШІ, яка була в змозі перемогти тогочасного чемпіона світу з гри в шахи. Такі інновації як Roomba та програмне забезпечення Windows, яке розпізнає мовлення на

комп'ютерах, запровадили ІІІ у повсякденне життя. Було досягнуто ще більше прогресу через підйом у фінансуванні досліджень [12, с. 153].

Від 2012 року і дотепер існує загальний ІІІ. На сьогоднішній день наявні передові розробки, адже відбувся сплеск поширених інструментів ІІІ – віртуальних помічників, пошукових систем та інше [12, с. 153]. Зі ще більшим фінансуванням та зацікавленістю в цій сфері, найближчим часом створення СІІІ буде викликом, якого прагнутимуть досягти усі передові науковці. Усього через пару років це буде прорив, який на сьогодні, є таким бажаним та довгоочікуваним. Спектр функцій та можливостей ІІІ з щоденним розвитком не стоїть на місці. Одна з основних функцій ІІІ полягає у розробці алгоритмів, що надає комп'ютерам компетенції та когнітивні навички, за допомогою яких він розуміє та приймає рішення. Різноманітні дії, які алгоритми ІІІ наразі виконують:

- Інтерпретують дані, розуміють та представляють ситуації та контекст;
- У різних контекстах та ситуаціях оцінюють ризики та можливості;
- Генерують, планують та розробляють план дій, потім обирають та виконують певний план або деякі з них, в кінцевому результаті обґрунтовують та пояснюють свій вибір, який вони здійснили;
- Алгоритми навчаються та адаптуються;
- Не менш важливим є те, що вони діляться знаннями та передають їх іншим ІІІ, або передають людині [28].

Також для розвитку вмінь та формування компетентностей аби виконувати завдання, ІІІ розглядається як автоматизація пізнання. Сюди відносяться два напрямки застосування. Перший це – аналітика даних, а другий – автономія. Говорячи коротко аналітика зосереджена на тому, щоб аналізувати, інтерпретувати та перетворювати дані на знання. А щоб ІІІ міг досягати свої проектні цілі, існує аналітика, яка фокусується на виконання даних кроків [28].

Розглядаючи перший напрям слід зазначити, що людині або ІІІ надається інформація від результатів аналізу, в результаті чого можна

визначити відповідальний курс дій. Даний цикл починається з того, що визначається мета аналізу та набору даних. У ході майбутніх етапів вони очищуються, вибираються ознаки, застосовуються методи машинного навчання та визначається відповідна модель для прогнозування, узагальнення, розуміння даних. Це відбувається за допомогою правил асоціації та методів узагальнення. Людина або ШІ, які приймають рішення, результати аналізу даних дозволяють розуміти навколишнє середовище, робити прогнози та передбачати наслідки різноманітних сценаріїв. Так як сам аналіз даних не продукує рішень, пов'язані ризики ШІ повинні контролювати ті, хто використовує аналіз даних для генерування дій [28].

Другий напрям потребує від ШІ здатність сприймати та приймати рішення, повноваження їх виконувати [28].

Проаналізувавши функції, слід ознайомитися з можливостями ШІ. Серед них можна виділити такі:

1. Підвищення ефективності: теперішні технології ШІ володіють здатностями удосконалювати процеси, покращувати продуктивність та в цілому підвищувати ефективність у різноманітних сферах.

2. Інновації та творчість: на базі ШІ, алгоритми впливають на інновації, в результаті чого машини обробляють величезні обсяги даних та продукують передові рішення.

3. Покращене здоров'я: ШІ застосовується в охороні здоров'я, а це в свою чергу зобов'язує поліпшення діагностики, кастомізацію планів лікування та результативність допомоги пацієнтам [16, с. 280].

Поряд з можливостями з'являються і виклики, що виникають внаслідок ШІ. Поміж них виділяють:

1. Втрату робочих місць: спричинене надмірним зростанням автоматизації через ШІ, саме це змушує оцінити по-новому навички робочої сили та суспільної структури.

2. Проблема вибору та справедливості: без попереднього наміру алгоритми ШІ утримують існуючі упередження з тренувальних даних, а це в свою чергу вимагає уваги до проблеми справедливості та рівності.

3. Проблеми безпеки та конфіденційності: наразі спостерігається надмірний ужиток ШІ, через що виникають питання кібербезпеки та конфіденційності, тому мають бути прийняті доречні заходи, щоб оберігати вразливу інформацію.

Слід зауважити, що даний список не є повним, та з кожним днем ми спостерігаємо стрімкий розвиток обговорень про вплив ШІ [16, с. 280].

Варто взяти до уваги той факт, що поруч з вище перерахованою інформацією про ШІ в дію вступають етичні проблеми, які вимагають розгляду та прийняття рішень, щодо їх усунення.

По-перше, це прозорість рішень та обліковість процесів ШІ. У нейронних мережах та в глибокому навчанні до кінця не відомо як приймаються рішення, як відбувається аргументація висновків. Адже їхні алгоритми працюють як так звані чорні скриньки. Тому ми зазвичай ставимо під сумнів, не розуміємо та не довіряємо їхнім рішенням. А в деяких випадках ці рішення можуть бути життєво важливими у галузі юстиції та медицини. Тому, задля етичного використання має бути забезпечена прозорість та обліковість алгоритмів [1, с. 231].

По-друге, це питання відповідальності та прийняття рішень. Як у попередньому випадку недовіри до рішень, постає проблема хто ж несе відповідальність за них. Знову ж таки, певні дії, прийняті системами ШІ несуть серйозні наслідки для людей та в цілому для суспільства [1, с. 231].

По-третє, це питання справедливості та рівності. Не враховуючи різноманітності та особливості різних груп, ШІ в змозі нарощувати нерівність у суспільстві. До прикладу, існують системи, які розпізнають обличчя, однак їхня ефективність спадає, якщо вони не можуть розпізнати людей з певним кольором шкіри або етнічним походженням. Це породжує дискримінацію та порушує права людини. Для уникнення подібного, слід

брати до уваги принципи рівності та справедливості при розробці та використанні алгоритмів ШІ [1, с. 232].

По-четверте, існує безліч моральних проблем в інтелектуальних системах. Коли ми осягнемо як ШІ має вирішувати моральні дилеми в екстримальних ситуаціях та дотримуватися загальноприйнятих норм, ми зрозуміємо як він зможе впливати на моральні цінності та індивідуальні переконання [1, с. 232].

Тож, спектр можливостей, які ШІ надає суспільству для розвитку технологій невичерпний, проте й етичні проблеми при його застосуванні слід уважно розглядати та вирішувати.

Отже, проаналізувавши всі аспекти ШІ, від історії, різновидів, функцій, можна дійти висновку, що ШІ є багатофункціональним інструментом, яким варто навчитися опанувати і застосувати для реалізації важливих цілей. Адже наш світ постійно розвивається, змінюється, з'являються нові проблеми та перешкоди, більшість з яких ШІ може вирішити. А інтеграція ШІ в різні сфери нашого життя звільняє нас від багатьох непотрібних та рутинних справ або полегшуючи виконання інших завдань. Використання ШІ несе за собою велику відповідальність, адже ми маємо бути етичні та відповідальні, щоб забезпечити якомога найкращу взаємодію.

1.2 Штучний інтелект у контексті сучасної освіти

ШІ – це технологія, яка продовжує змінювати світ і має незбагнений потенціал для освіти. Трансформація освіти за допомогою ШІ відбувається на всіх рівнях, від дитячого садка до університету. Освіта не є більше одностороннім процесом передачі знань, адже створюється новий освітній контент, який є інтерактивним та індивідуалізованим. ШІ пропонує передові рішення, які можна використовувати для персоналізованого навчання, адаптивних навчальних платформ, автоматизованого оцінювання та інтелектуальних систем репетиторства. Спираючись на можливості ШІ,

освітяни адаптують навчальний процес до індивідуальних потреб студентів, що своєю чергу робить процес навчання ефективнішим, цікавішим, гнучкішим та доступним будь-де і будь-коли. Викладачам більше не треба надмірно зосереджуватися на навчанні, адже технології на основі ШІ виконують адміністративні завдання та оптимізують операції. За допомогою ШІ створюється інтерактивна система, де учасники освітнього процесу об'єднуються у адаптивному середовищі та мають поштовх для постійного розвитку, а не обов'язку. Тож ШІ розширює кругозір та відкриває нові перспективи в освіті, де нові покоління є навченими та готовими до будь-чого у світі, який постійно еволюціонує [39].

Сьогодні науковці займаються також і вивченням можливостей використання ШІ в освіті. Зокрема Аліса Джонсон – професійна літераторка, яка працює в eLearning Industry, виділяє 5 способів, якими ШІ змінює індустрію освіти [32]. Розглянемо докладніше кожен з них.

Один з типів трансформацій, які приніс ШІ в освіту – це автоматизація адміністративних завдань. Щоб викладачу не витратити безліч годин на перевірку та оцінювання тестів, контрольних робіт, домашніх завдань, застосовують ШІ в обробці повторювальних адміністративних завдань. Наприклад, його використовують для перевірки тестів з множинним вибором, класифікації та обробки документів у приймальних комісіях [32].

Ще один тип, який виділяє дослідниця, – це розумний контент, який є надзвичайно актуальним в умовах сьогодення. Роботи створюють цифровий та віртуальний контент, наприклад відеоконференції та відео лекції. Навчальні програми використовуються системами ШІ для створення індивідуальних підручників. Це значно допомагає здобувачам, адже підручники оцифровуються, крім того створюються нові навчальні інтерфейси. Механізм під назвою Cram101, за допомогою ШІ робить зміст підручників зрозумілішим, алгоритм здійснюється за допомогою коротких змістів розділів, карток та практичних тестів [32]. Авторка також наводить приклад Netex Learning, який є ще одним цінним інтерфейсом ШІ. Ця

система дозволяє викладачеві створювати електронні навчальні програми та впроваджувати інформацію на багатьох пристроях. Він включає онлайн-програми допомоги, аудіо та ілюстративні відео [32].

Третій тип, який наводить Джонсон А. – персоналізоване навчання. Науковиця порівнює технологію персоналізованих рекомендацій на Netflix з тією, яка використовується у навчальних закладах. При впровадженні ШІ, робота виконується набагато краще, адже пропонуються персоналізовані рекомендації для кожного здобувача. Миттєвий зворотний зв'язок є ключовою ланкою ефективного навчання. Це забезпечується додатками на основі ШІ, які дають здобувачам цілеспрямовані та персоналізовані відповіді від викладачів. Розумна система репетиторства Carnegie Learning, завдяки ШІ, пропонує миттєвий зворотний зв'язок та працює безпосередньо зі здобувачами [32].

Глобальне навчання з ШІ допомагає руйнувати усі бар'єри і дає здобувачам ключові навички роботи з інформаційними технологіями (ІТ). Залежно від того чи збільшується кількість винаходів, – збільшується і кількість онлайн-курсів, а їхній спектр стає ширшим та доступнішим. Здобувачі зможуть навчатися з буд-якої точки світу [33].

Останній тип – це нова ефективність. Через нові методи підвищення ефективності ШІ в освіті можуть окупитися витрати на освіту. Заклади навчання зможуть краще планувати майбутнє, наприклад, призначати місця для святкувань та замовляти їжу для учнів. Таким чином можна уникнути зайвих витрат від надмірних замовлень, і заощадити кошти [32].

Учена Кам'янець-Подільського університету Бахмат Н. [3, с. 166] визначила можливості застосування ШІ у ЗВО. Авторка розглянула роботу чат-боту GPT-3.5, голосових асистентів, інтерактивної онлайн-платформи MyEnglishLab. Учена розкрила технології ШІ та надала корисні рекомендації щодо впровадження ШІ у ЗВО [3, с. 166]. Авторка виділяє невичерпний перелік освітніх послуг, які надає ШІ для ЗВО. Науковиця наголошує, що за допомогою ШІ можна розробляти та проводити лекції, семінари та практичні

заняття. Також це консультування викладача та оцінювання робіт здобувачів. Крім того, можна створювати навчальні програми та електронні курси, робити завдання та моделювати їх вирішення, а також проводити освітні заходи. До того ж науковець згадує актуальність використання чат-боту, який є системою ШІ, де взаємодія з користувачем відбувається через текстове спілкування. Чат-бот вдало застосовують для організації освітнього процесу, зокрема є можливість створювати електронний розклад, доступ до якого здобувачі можуть з легкістю отримати за допомогою автоматизованої системи, яка їм його надсилає. Крім того, чат-боти блискавично справляються з викладанням лексики та граматики [3, с. 166]. Одним з чат-ботів є чат GPT за допомогою якого є можливість створювати інтелектуальних помічників, контент навчальних матеріалів, інтерактивних матеріалів (ілюстрації, графіки, діаграми), інтерактивні квести та текстові пригоди (сценарії та діалоги персонажів, опис локацій та предметів). Також можна створювати чат-боти для автоматичного спілкування онлайн, тести і завдання, перекладати тексти [3, с. 166].

Дослідниця Медведєва М. [13, с. 1206-1210] аналізує 10 онлайн-сервісів на основі ШІ для генерації тестів. Одна зі зручностей тестування полягає в тому, що його можна провести онлайн, а здобувачі матимуть доступ до нього будь-якому місці та в будь-який час. А ефективності можемо завдячувати те, що за короткий проміжок часу можна оцінити велику кількість здобувачів. Для розробки тестів, ШІ застосовує алгоритми для автоматичної генерації різних питань, викладачу лише треба ввести тему, рівень складності, тип питання. Більше немає необхідності формулювати питання вручну, а в результаті отримується тест великого обсягу. ШІ аналізує дані всіх здобувачів та створює персоналізовані тести, відповідно до потреб та рівня, обговорює результати, вказує на слабкі місця і потреби, та надає звіт викладачу. Алгоритмами він виявляє плагіат у відповідях, а це забезпечує чесність та запобігає копіюванню відповідей [13, с. 1206-1210].

Про такі застосунки як Quizlet та Kahoot відомо широкій аудиторії освітян, натомість вчена Медведєва М. визначає й інші корисні ресурси для розробки тестів на основі ШІ. Так, *Blooket* допомагає створювати освітні ігри, які можна проводити наживо, або навіть призначати як домашнє завдання [30]. Натомість *Socrative* застосовує ШІ щоб автоматично оцінити відповіді тестів з множинним вибором [13, с. 1206]. Щоб краще залучити учнів до навчання, доречно використовувати платформу *Quizizz*, проводячи інтерактивні вікторини та тести за допомогою ШІ [13, с. 1206]. На платформі *Qualyified* ШІ генерує питання на базі справжніх даних та експертних знань [13, с. 1208]. *Conker* оцінює за допомогою ШІ питання з відкритими відповідями [13, с. 1208]. Для створення індивідуальних тестів за допомогою ШІ, які до того ж адаптуються до потреб здобувачів, використовують *Wizer.me* [13, с. 1209]. Натомість *Knewton* створює не лише тести, а й плани, які можуть адаптуватися до потреб здобувачів, на базі слабких та сильних сторін [13, с. 1209]. Саме такі дії виконує *AdaptiveU* доповнюючи їх ще й розробкою навчальних матеріалів [13, с. 1210].

Науковець Турчин А. досліджує роль чат-ботів у навчанні саме іноземних мов [26, с. 378-379]. Серед виокремлених ним функцій, що виконують чат-боти, автор виділяє персоналізацію навчання, вимірювання прогресу навчання, адже ШІ досить швидко та якісно аналізує результативність здобувачів. Чат-боти мають змогу утримувати здобувачів в освітній траєкторії, так як висока мотивація утримується завдяки гейміфікації, структурованості програми навчання. Також автор наголошує на легкій інтеграції та реалізації концепції навчання протягом усього життя.

Віртуальні співрозмовники на основі ШІ встановлюють рівень володіння мовою та поліпшують навчання. Чим довше здобувач взаємодіє з ботом, тим більше даних чат отримує про нього, що дає змогу визначати сильні та слабкі сторони, а також адаптує розмови під мовні можливості. Автор виділяє два помічника: перший *Andy* – додаток для розмовної практики англійською мовою, який підходить для користувачів з будь-яким

рівнем знань, адже у ньому є змога обрати тему, а також отримати цінне пояснення щодо граматичних питань. У додатку можна не лише спілкуватися, а й пограти в лінгвістичні ігри, вчити слова та граматичні правила. У разі виникнення питань, можна отримати пояснення. Є змога пройти тест наприкінці теми та ознайомитися з використанням незнайомих слів у контексті усно та письмово [26, с. 378-379]. *Mondly*, на відміну від попереднього боту, має дві версії, тому можна взаємодіяти усно або письмово як у браузері, так і в додатку. Коли складно підбирати лексику, чат пропонує низку варіантів, після чого здобувач слухає та обирає найліпший варіант прописуючи або проговорюючи його [26, с. 378-379].

Promova розроблена українцями і має додаток та онлайн-версію. Великою перевагою є те, що існує безкоштовна версія для українців. Платформа пропонує широкий спектр можливостей для опанування 12 іноземних мов, використовуючи персоналізовані, ефективні та цікаві підходи. На курсах можна вивчити лексику з реального життя, практикуватися з ІІІ, а також опанувати мовні та культурні навички. У репетитора, з вбудованим ІІІ, є більш як 80 рольових сценаріїв, які надають змогу практикувати реальні розмови. Практикуючись, є змога отримувати зворотний зв'язок та опановувати нові слова [8].

TalkPal.AI має версії у браузері та в додатку, яка працює з ІІІ на основі GPT. За допомогою неї можна навчатись в захоплюючому, інтерактивному та персоналізованому руслі. Загалом платформа представляє такі режими як: розмова у чаті та з персонажами, робота в діалозі, режим речення, виклику та фото, рольові ігри, дебати. Там можна відстежувати свій прогрес, та проходити курси, які є платними. У режимі чату можна спілкуватися безкоштовно до 10 хвилин на будь-яку тему з персональним репетитором ІІІ, який має реалістичний голос, виправляє помилки і надає пояснення. Спілкування може відбуватись в усній та письмовій формі [19].

Таким чином, огляд наукових джерел довів багатофункціональність використання ІІ на освітніх платформах для навчання як усного так і писемного іншомовного мовлення.

Ще одна цікава річ, як аватари на основі ІІ заповнюють освітній простір. Вивченням аватарів, їхніх переваг та проблем займаються такі науковці як: Максиміліан К. Фінк, Сет А. Робінсон та Бернхард Ертл. Як свідчать їхні дослідження, перший аватар був відомий радше як педагогічний агент Марні. Марні викладав природничі науки, вмів слухати, інтерпретувати мовлення та навіть відповідати. Різними науковцями було проведено багато досліджень, щоб отримати ще якісніші та результативніші аватари. Зараз їх створюють на основі ІІ, як було створено GPTAvatar Робінсоном. Даний інструментарій може слухати та перетворювати слова на текст, а потім і у мовлення, максимально наближуючи свій голос до людського, імітуючи певні рухи губами для найбільш природної комунікації. Для цього типу аватара можна встановити його вигляд, хід розмови та автоматичні відповіді на запитання. Перевага його використання зводиться до того, що він має відкритий код, що уможливорює створення свого аватара на основі ІІ [31].

Крім того, Максиміліан К. Фінк, Сет А. Робінсон та Бернхард Ертл виділяють певні переваги даного інструменту. Серед них це: 1) індивідуалізоване навчання, адже воно підлаштовується під здобувача, надаючи йому персональні завдання. Це працює як стимул, який не може не мотивувати його; 2) контекстно-орієнтоване навчання, яке робить набуття знань та навичок доступнішим та актуальнішим, адже за допомогою них можна розігрувати ролі та спілкуватися; 3) імерсивне навчання, яке сприяє генеративним стратегіям навчання; 4) спрощення та додаткова підтримка, надається зворотний зв'язок, підказки та відбувається сприяння рефлексії; 5) забезпечення гарного емоційного та мотиваційного впливу [31].

Отже, перераховані технології на основі ІІ можна успішно інтегрувати у навчальний процес. Кількість винаходів та науковців, які займаються розробкою та дослідженням нових технологій невпинно зростає,

тому сучасним викладачам слід бути в курсі всіх останніх новинок у даній сфері, щоб вміти правильно мотивувати, зацікавити та залучити своїх здобувачів у максимально результативний процес навчання. Сучасні ІТ вже змінили наш світ у всіх можливих сферах, тож треба жити в балансі з ними та використовувати весь їхній потенціал для поліпшення сфери навчання зокрема.

1.3 Освітньо-професійні компоненти навчання іноземних мов першого (бакалаврського) рівня

Метою освітньо-професійної програми (ОПП) «Середня освіта (мова і література англійська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі освіти, які володіють фаховими знаннями і здатні вирішувати професійні завдання щодо організації й здійснення навчально-виховного процесу з іноземних мов і зарубіжної літератури у закладах загальної середньої освіти та позашкільних закладах різних типів, розв'язувати проблеми, що пов'язані з новітніми тенденціями розвитку та функціонування іноземної мови в сучасних комунікативних ситуаціях. [15, с. 5].

Здобувачі мають можливість опанувати мову в ході вивчення низки обов'язкових дисциплін, таких як «Практична граматики англійської мови», «Лексикологія англійської мови», «Стилістика англійської мови» та «Практика УПМ англійської мови».

У рамках вивчення освітньої компоненти (ОК) «Практична граматики англійської мови» має бути досягнена єдина мета, яка полягає у формуванні граматичної компетентності. Відповідно до програмних результатів навчання (ПРН) здобувачі мають застосовувати знання з граматики у практичній діяльності, розуміти різнобічні граматичні структури, читаючи та слухаючи матеріал, використовувати в усній та письмовій комунікації граматичні знання відповідно до конкретної ситуації, а також вільно демонструвати

володіння граматичними структурами у ході продукування висловлювань. [24, с. 2,4].

Метою вивчення дисципліни «Лексикологія англійської мови» є отримання знань про словниковий склад англійської мови, його закономірності розвитку, функціонування та збагачення, а також дізнатися про основні теоретичні положення та застосовувати набуті знання та сформовані навички у майбутній діяльності. У процесі вивчення дисципліни від здобувачів очікується низка ПРН. Зокрема, вмінням оперувати основними поняттями та категоріями лексикології, порівнювати мовні та літературні факти, явища, знаходити подібність та відмінність. Здобувачі мають забезпечити та створювати умови для міжкультурного спілкування у ході вивчення мови. Крім того слід уміти використовувати гуманістичний потенціал мови, щоб сформувати духовний світ майбутніх нащадків нашої країни, а також безперервно вчитися та вдосконалювати свою кваліфікацію [10, с. 3-4].

Метою вивчення предмету «Стилістика англійської мови» є формування у здобувачів чіткого уявлення про стилістику як мовознавчу дисципліну, а також розвивати вміння та навички реалізації та інтерпретації мовно-стилістичних засобів. Згідно з ПРН здобувачі мають результативно працювати з інформацією, тобто знаходити її в різних джерелах, аналізувати, інтерпретувати та інше. Вміти самостійно аналізувати наукову інформацію про дослідження стилістичних засобів, розуміти стилістичні факти для подальшого аналізу з структурно-семантичного та функціонального боку. Крім того проводити аналіз текстів, зіставляти стилістичні явища англійської мови з іншими, знати відмінність між офіційним та неофіційним стилем [23, с. 2,4].

У ході вивчення курсу «Практика УПМ англійської мови» на першому курсі першого рівня освіти здобувачі мають знати лінгвістичну термінологію, тематичну лексику та граматичний матеріал, Здобувачі мають вміти користуватися вивченою термінологією. Для розв'язання різних

комунікативних завдань треба вміти використовувати мову в усній та письмовій формі та вміти вести дискусії. А також знати прийоми та принципи створення усних та письмових текстів у різних жанрах та стилях [20, с. 4].

На другому курсі здобувачі мають набути навички та вміння, зокрема сприймати на слух різні типи текстів, від художнього до теленовин. На основі прослуханого тексту виділяти основну думку, визначати композиційну структуру та емоційний стан, виділяти інформацію для підтвердження висловлювань та перетворювати усну інформацію в інші форми. Крім того, учні мають висловлюватись на визначені теми в програмі, спонтанно та вільно підтримувати та вести діалог та загалом правильно граматично та фонетично вести розмову іноземною мовою. Також здобувачі мають демонструвати вміння розуміння тексту на будь-яку тему, розуміти композиційну його структуру, зв'язок між його частинами та виявляти різні ідіоми. До того ж, здобувачі мають володіти правильними орфографічними та пунктуаційними навичками на письмі. Писати різні види текстів такі як: доповіді, рецензії, описи та твори. Повноцінно розкривати тему, ідею, композицію, а також перекладати тексти письмово [21, с. 5-7].

На третьому курсі здобувачі мають знати необхідну лексику, щоб вільно вести бесіду на основі прочитаного, базові граматичні правила та структури сьогоденної англійської мови, а також провідну культуру мовлення. Крім того, здобувачі мають вміти розуміти та спілкуватися на різноманітні теми у межах курсу; взаємодіяти з автентичним матеріалом, тобто літературою у формі описів, пояснень, переконань; розуміти чуже мовлення на слух при одноразовому сприйнятті та вести офіційні розмови [18, с. 4].

На четвертому курсі здобувачі продовжують розвивати вміння з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Здобувачі мають розуміти аудіотекст, знаходити необхідну інформацію та правильно реагувати на неї. Також у межах визначених тем, здобувачі мають спілкуватися англійською мовою

наближено до природного. Крім того, глибоко розуміти інформацію та деталі в прочитаному тексті, аналізувати структуру, мову автора, жанрові особливості. До того ж, здобувачі мають писати тексти різного стилю та формату [17, с. 3-4].

Отже, впровадження в навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти обов'язкових освітніх компонентів сприяє формуванню фахових компетентностей та забезпечує володіння мовою на рівні C1.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

2.1. Методичний потенціал штучного інтелекту при навчанні іноземних мов

Стрімка інтеграція ШІ в освітню систему є результативною та корисною. Втім найбільше ШІ застосовують саме у вивченні іноземних мов, тому що при цьому процес вивчення є більш пізнавальним, варіативним та доступнішим. Щоб ефективно впроваджувати ШІ для вивчення мови викладачу, по-перше, слід вміти його використовувати. В інтернет-просторі є безліч курсів та вебінарів, які можна з легкістю пройти та опанувати ШІ, ознайомившись із усім функціоналом. Далі слід уміти підбирати інструмент відповідно до потреб та навчальних дисциплін. Це, своєю чергою, вимагає включення інструментів ШІ у план заняття, тобто, як і на якому етапі його застосовувати. У вивченні чи то граматики, чи для розвитку мовленнєвих навичок, необхідний зворотний зв'язок, який можуть забезпечити технології ШІ, до того ж у реальному часі. Вони дадуть корекцію та необхідні підказки, персоналізуючи навчання, оцінку та контроль. Не слід забувати нагадувати самим здобувачам про етичні наслідки використання ШІ, адже це не замітник, а лише корисний помічник [7, с. 51].

ШІ можна інтегрувати в різні дисципліни, наприклад у дисципліну «Практика УПМ англійської мови», «Теоретична граматика англійської мови», «Стилістика англійської мови» та «Фонетика англійської мови». При вивченні дисципліни «Практика УПМ англійської мови» слід досягти низки цілей, які визначені у більшості підручників для здобувачів першого рівня вищої освіти. По-перше, це практичні цілі, спрямовані на формування мовленнєвих навичок та вмінь, а також на засвоєння лінгвістичних та соціокультурних знань. По-друге, це когнітивні цілі, реалізація яких сприяє

розвитку когнітивних здібностей. По-третє, це афективні цілі: набуття знань для використання мови як засобу інформації. Нарешті, освітні й соціальні цілі, у ході яких розвиваються здатності до самостійного пошуку, а також розвиваються загальні вміння спілкування [25, с. 3].

Досягнути всі цілі навчання можливо через залучення в навчальний процес інструментів та технологій ІІІ. Наприклад, за допомогою безкоштовного інструменту *TTSMaker* можна практикувати та вдосконалювати навички аудіювання, адже він за лічені секунди перетворює будь-який текст на мовлення. Викладач може створювати аудіо та навіть насолоджуватися читанням аудіо книги. Безумовною перевагою цього інструменту є те, що можна забезпечити матеріалом тих здобувачів, у яких проблеми сприйняття тексту на слух та читання. Так, застосування *TTSMaker* зробить навчання інтерактивнішим, ефективнішим та забезпечить навіть індивідуальні потреби здобувачів з вадами [11, с. 331].

У нагоді стане й ще одна онлайн платформа, на основі ІІІ з безліччю корисних інструментів під назвою *TWEE (Powered Tools For English Teachers)*. Викладачі можуть створити список тем для есе, лише ввівши тему та обравши відповідний рівень. Надзвичайно корисним для розвитку навичок читання є інструмент для створення тексту на будь-яку тему з додаванням необхідної лексики. Даний інструмент дає змогу ввести потрібну тему, лексику, рівень, жанр та кількість слів. Для закріплення та перевірки розуміння тексту буде корисним інший інструмент, який застосовується для створення відкритих запитань до тексту. Щоб зробити завдання слід ввести текст та обрати рівень. На цьому можливості платформи не закінчуються, адже є декілька інструментів, які стануть у нагоді для практики усного мовлення. А саме є можливість створення питань для дискусій, обравши тему, рівень та додавши лексику за необхідністю. Також є змога створити діалог на будь-яку тему, список переваг та недоліків, які можна використовувати під час дебатів чи дискусій [29].

Отже, дана платформа на основі ШІ надає широкий спектр можливостей для створення різноманітних завдань для викладача, чим значно полегшує його роботу, та залишає більше часу на взаємодію викладач-здобувач. Також можемо бачити, що лише за допомогою двох інструментів можна створити безліч цікавих, інтерактивних та ефективних завдань для дисципліни «Практика УПМ англійської мови». Можливі створені завдання не лише мотивують та заохочують здобувачів до результативного навчання, а й повністю покривають цілі та вимоги з даної дисципліни.

Дисципліною, де можна впроваджувати технології ШІ, - є «Теоретична граматики англійської мови». Дана дисципліна є фундаментальною для вивчення англійської мови та професійного зростання майбутніх філологів та викладачів. У ході опанування даного курсу, здобувачі мають оволодіти не лише теорією, а й розуміти граматичні явища, а й вміти застосовувати їх на практиці, це досягається шляхом тренувань та виконання безлічі вправ. Щоб зробити цей процес максимально жвавим у дію вступає ШІ. Раніше ми зазначали можливості та переваги впровадження чату GPT у навчання, а зараз розберемо його користь і влучність у вивченні граматики [2, с. 4].

Фіанчанг Т. є одним із тих науковців, який виділив ці переваги. Так, він зазначає, що вивчення граматики за допомогою чату забезпечує індивідуалізацію, адже він підлаштовується під потреби здобувача, надаючи зворотний зв'язок [37, с. 227].

Дивнич Г., Гайдан Н. та Шевченко Ю. [5, с. 104] розробили вправи та завдання за допомогою чату GPT. Їх можна адаптувати під різні теми, а також форми навчання. Можна тренувати різні граматичні теми, зокрема модальні дієслова, умовні речення та всі види граматичних часів. Можливий запит на розробку вправи у формі коду, щоб вставити його в інтерактивну програму, що робить заняття більш насиченим та ефективнішим. Викладачу можна обмежитися тим, щоб дати завдання самим здобувачам попрацювати з чатом, попросивши його описати щось, або написати йому про щось, або

створити тест та пройти його. Завдання викладача буде полягати в тому, щоб надати інструкцію та моніторити виконання завдань [5, с. 104].

Отже, імплементація такого інструменту ШІ як чат GPT у навчання ОК «Теоретична граматики англійської мови» практикується вже давно, адже це заохочує здобувачів до самостійної роботи, мотивуючи їх і полегшуючи роботу викладачам. Від такого навчання задоволеними залишаються всі, адже здобувачі мають змогу працювати в зручному для них темпі, отримують миттєвий зворотний зв'язок та корекцію, знаходячись в приємному та ненапруженому середовищі.

У свою чергу ОК «Практична фонетика англійської мови» є ще одним джерелом для впровадження технологій ШІ. Загалом мета даного курсу полягає в тому, щоб сформувати у здобувачів слухо-вимовні та ритміко-інтонаційні навички. Зокрема треба дізнатись про систему голосних та приголосних, артикуляційну базу, вимову та організацію мовленнєвого потоку. А в мовній реалізації, яка полягає в численних тренуваннях, допоможуть сучасні технології [6, с. 2-3].

Вивченням цього питання займається низка науковців. Учені Кучерявий І. та Романюк О. виділяють переваги, недоліки, дають методичні поради та рекомендації. Адже як впровадження будь-якої технології це значно покращує та полегшує освітній процес та засвоєння нових знань. А для майбутнього викладача – філолога надзвичайно важливо вміти правильно вимовляти, розпізнавати та розрізняти на слух всі звуки, говорити з правильною інтонацією та наголосами, адже вони є взірцями для наслідування та мають коректно передати знання та навчити здобувачів. Є безліч шляхів за допомогою яких можна корегувати вимову. Так, здобувачі можуть у реальному часі виправляти свої помилки, адже інструменти для розпізнання мовлення ШІ виявляють помилки як і розпізнають вимову та надають зворотний зв'язок. У разі виникнення труднощів з вимовою чи певними звуками, ШІ надають персоналізовані інструкції, які покривають індивідуальні потреби. Для атмосфернішого та цікавішого навчання можна

вчитися вимові у формі гри, у цей спосіб матеріал запам'ятовується краще й мотивує здобувачів. Також щоб не шукати транскрипцію для кожного слова окремо в словниках, можна скористатися чат ботом GPT, який може згенерувати її за лічені секунди, так само, як і для цілого речення. Корисним є ще те, що ІІІ може відстежувати прогрес здобувача тим самим надаючи корекції для стратегій навчання [9, с. 355].

Була також проаналізована велика кількість інструментів за допомогою яких можна тренувати вимову. Можна використовувати GPT-4, Alexa, Google Assistant, Siri для розмовної практики у реальному часі. ChatGPT-4 також надає можливість отримання відгуків щодо вимови, беручи до уваги акцент, наголос та ритміку здобувача. За допомогою чату можна створити штучне мовне середовище з будь-яким сценарієм та практикувати мовлення у вигляді діалогів та отримувати коригування [14, с. 11].

Інтеграція ІІІ спостерігається в таких додатках як Duolingo та Rosetta Stone. Додатки надають докладний зворотний зв'язок відносно вимови, що сприяє ефективній практиці та виправленню. Зокрема науковиці Савицька Л., Ковальова К., Безугла І. [22, с. 14] доводять у своїй професійній діяльності доречність використання цих додатків. Технології TruAccent від Rosetta Stone порівнюють вимову здобувача з носієм мови та виправляє за необхідності помилки у вимові. Також учені окрім мовних моделей, алгоритмів розпізнання мови, платформ, надають характеристику віртуальним репетиторам. Так, наразі широко застосовують Replika та Mondly, які допомагають імітувати реальні розмови для ситуативної практики, що сприяє розвитку природного, спонтанного мовлення в комунікативних ситуаціях [22, с. 14].

Таким чином, імплементація ІІІ у вищенаведені ОК, безумовно, позитивно вплине на дидактичний процес. Він не буде більше нудним та монотонним, адже нові технології на основі ІІІ вносять спалах світла, необхідний сучасним здобувачам, яким в умовах дистанційного навчання важко сконцентруватися та тримати увагу тривалий час. Нові ІТ мають змогу

підтримувати цю увагу, тримати здобувачів максимально залученими в освітній процес та активними. Викладачам залишиться лише втілити в дію завдання за допомогою ІІІ для осмисленої, динамічної, цікавої освітньої взаємодії.

2.2 Система вправ для навчання різним видам мовленнєвої діяльності за допомогою ІІІ

Для реалізації завдань за допомогою ІІІ важливо розробити певний алгоритм дій, адже щоб отримати бажаний результат слід правильно подати запит та вказати його роль (наприклад: ти – викладач університету). Далі треба вказати, на яке з чотирьох видів мовленнєвої діяльності слід розробити завдання, при цьому вказавши тему заняття. Наостанок слід указати аудиторію та рівень англійської мови, аудиторія – бакалаври, перший курс, рівень B1. Приблизний запит матиме такий вигляд – «Ти викладач університету. Для етапу перед читанням склади список з 30-ти англійських слів з теми «Вільний час. Хобі. 1. Способи відпочинку.». Після списку окремо подай кожне слово і невеличке визначення до нього. Для етапу під час читання, на основі слів склади текст на 200 слів. Додай доречне завдання для цього етапу. Для етапу після читання також додай доречне завдання. Аудиторія – студенти 1-го курсу першого рівня освіти, рівень мови B1. Завдання та пояснення для здобувачів подай англійською мовою.»

Завдання для першого курсу першого рівня освіти з дисципліни «Практика УПМ англійської мови» з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до теми «Вільний час. Хобі. 1. Способи відпочинку. 2. Види хобі. 3. Екстремальні способи відпочинку.» за допомогою чату GPT було створено ось такі завдання для читання.

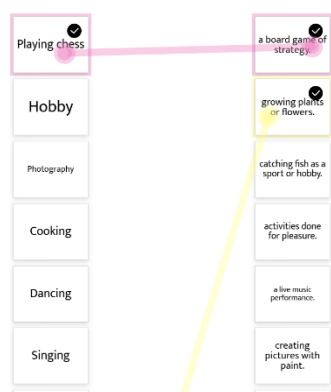

Рисунок 1. Завдання на платформі Puzzel

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна, ігрова)

Мета: закріплення та активізація лексики; розвиток умінь пояснювати значення лексем.

Режим виконання: індивідуально, онлайн.

Спосіб контролю: перевірка завдання на платформі Puzzel.

Інструкція: зіставте кожну лексему з його значенням.

(Режим покликання: [https://puzzel.org/en/matching-](https://puzzel.org/en/matching-pairs/play?p=-OUdG3QTmN8jKYuYOmUS)

[pairs/play?p=-OUdG3QTmN8jKYuYOmUS](https://puzzel.org/en/matching-pairs/play?p=-OUdG3QTmN8jKYuYOmUS))

Використовуючи можливості GPT та платформи Puzzel здобувачі закріплюють лексику з теми та вчаться пояснювати її.

Вправа 2 (рецептивно-продуктивна)

Мета: розвиток умінь виділяти інформацію з тексту

Режим виконання: письмово онлайн на дошці Padlet

Спосіб контролю: перевірка завдання на дошці Padlet

Інструкція: Уважно прочитайте текст. Знайдіть щонайменше 10 видів діяльності, згаданих у ньому, та розподіліть на три категорії:

1. quiet/individual activities
2. social activities
3. outdoor activities

Режим покликання: <https://padlet.com/katerinamelnik26/leisure>)

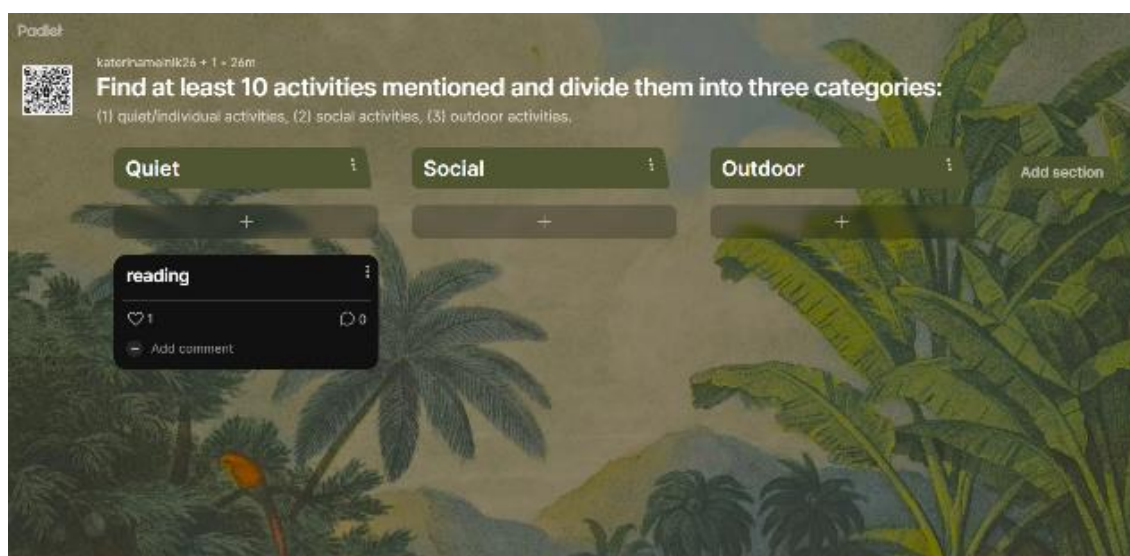

Рисунок 2. Завдання на дошці Padlet

За допомогою дошки Padlet, здобувачі вчаться виділяти та систематизувати інформацію з тексту за категоріями. (Створений текст за допомогою ШІ наведено у Додатку А.)

Для вдосконалення слухового розуміння за допомогою чату GPT та TTSMaker була створена вправа.

Вправа 1 (рецептивна, ігрова)

Мета: розвиток умінь аудіювання та перевірка розуміння основного змісту прослуханого.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Спосіб контролю: перевірка відповідей на платформі Bamboozle.

Інструкція: Прослухайте аудіо. Оберіть правильне твердження: правда чи брехня.

(Режим

покликання:

<https://drive.google.com/file/d/1a6xZCQeLSZoVyAPWh1WlIgUP30s309Z-C/view?usp=sharing>)

(Режим покликання: <https://www.baamboozle.com/game/3571654>)

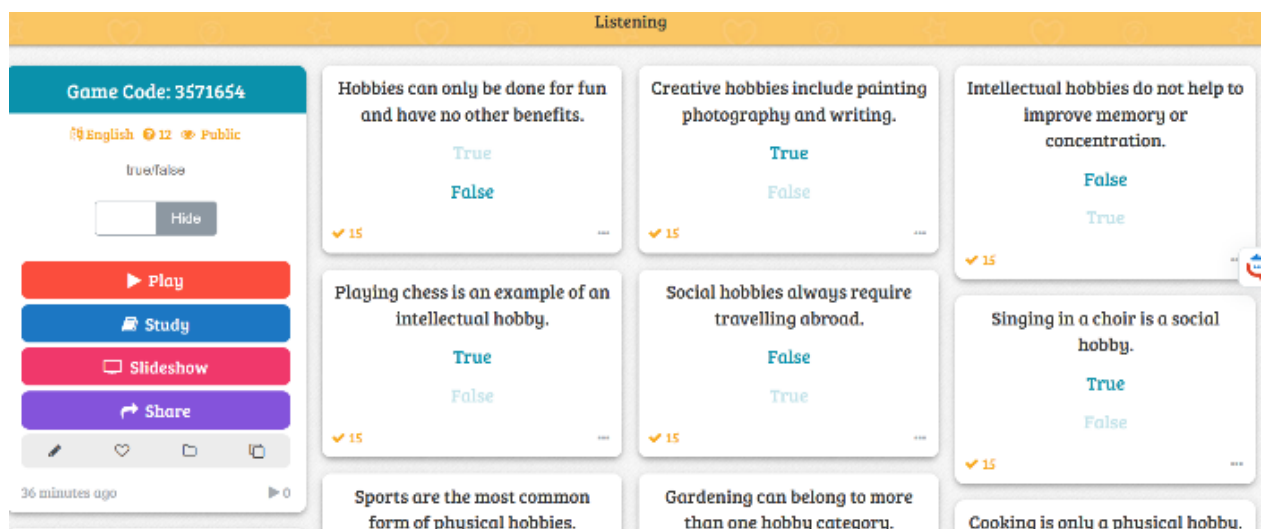

Рисунок 3. Завдання на платформі Bamboozle

Використання платформи Bamboozle, сприяє перевірці здобувачами розуміння почутого.

Для розвитку компетентності у письмі, чат GPT створив таке завдання.

Вправа 1 (продуктивна, письмова)

Мета: розвиток умінь письма, навичок саморефлексії та прогнозування майбутнього.

Режим виконання: індивідуальна робота, онлайн на сайті FutureMe.

Спосіб контролю: перевірка написаного листа за допомогою чату GPT.

Інструкція: Напишіть листа (120-150 слів) своєму майбутньому «Я».

У листі:

1. Опишіть свої теперішні хобі.
2. Уявіть, які хобі ви матимете в майбутньому.
3. Дайте собі пораду щодо вільного часу та дозвілля.
4. Надішліть листа самому собі за допомогою сайту FutureMe.
(Режим покликання: <https://www.futureme.org/letters/new>)

Під час виконання завдання здобувачі вчаться писати листа самому собі, працювати за планом, використовувати активну лексику та аналізувати помилки.

Вправа 1 (комунікативна-продуктивна, усна)

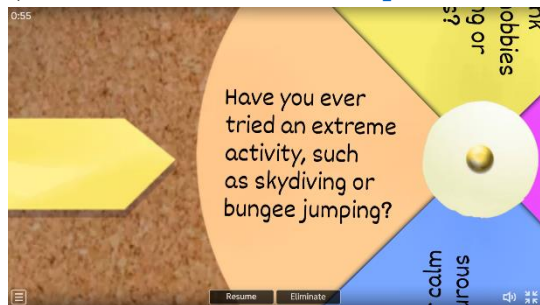
Мета: розвиток навичок усного мовлення.

Режим виконання: робота в парах.

Спосіб контролю: спостереження викладача за обговоренням.

Інструкція: Обговоріть із партнером запитання перед початком основної діяльності.

(Режим покликання: <https://wordwall.net/resource/97107364>)

Have you ever tried an extreme activity, such as skydiving or bungee jumping?

Do you think extreme hobbies are exciting or dangerous? Why?

Which extreme activity would you like to try in the future?

Do you prefer calm or adventurous ways of spending free time?

Рисунок 4. Завдання на платформі Wordwall

За допомогою Wordwall здобувачі активізують словниковий запас, підвищують мотивацію до дискусії та повторюють лексику в інтерактивному форматі.

Вправа 2 (комунікативна, усна, інтерактивна)

Мета: розвиток умінь усного мовлення; вдосконалення вимови, граматики та лексики завдяки інтерактивній взаємодії.

Режим виконання: індивідуальна робота онлайн на платформі Talkpal.ai.

Спосіб контролю: звіт здобувача про обрану тему та основні ідеї обговорення; спостереження викладача.

Інструкція: Оберіть одну тему пов'язану з екстремальними видами дозвілля та протягом 9 хвилин спілкуйтеся з чат-ботом англійською мовою на платформі Talkpal.ai. Бот виправить ваші помилки у реальному часі. Пропоновані теми для вибору.

- Skydiving: the dream of flying
- Surfing big waves: sport or risk?
- Climbing mountains: a personal challenge
- Extreme travel: deserts, jungles, and the Arctic
- Why people love dangerous sports

(Режим покликання: <https://app.talkpal.ai/dashboard>)

За допомогою платформи Talkpal.ai, здобувачі мають змогу розвивати усне англійське мовлення на теми, які пов'язані з екстремальними видами відпочинку та отримати фідбек у реальному часі, аналізуючи його.

Завдання для другого курсу першого рівня вищої освіти з освітньої компоненти «Практика УПМ англійської мови» з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до теми «Жіночий одяг. Чоловічий одяг. Мода чи стиль?» за допомогою чату GPT було розроблено низку завдань.

Рисунок 5. Спортивний стиль одягу

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: закріплення та активізація лексики.

Режим виконання: робота в парах, письмово та усно

Спосіб контролю: усне опитування

Інструкція: Розгляньте картинки з різними видами одягу (чоловічі костюми, жіночі сукні, повсякденний одяг, спортивний одяг). Запишіть англійською мовою назви тих предметів одягу, які ви знаєте. Потім у парах порівняйте ваші списки та додайте ще два предмети одягу, які ви хотіли б купити цього сезону.

Рисунок 6. Класичний стиль

Рисунок 7. Гламурний стиль

За допомогою створених у Canva картинок (5-7) здобувачі вчаться порівнювати та аналізувати різні стилі одягу, а також висловлювати власні вподобання та описувати свій стиль.

Вправа 2 (рецептивно-продуктивна)

Мета: розвиток умінь читання з вибіркоким розумінням.

Режим виконання: індивідуальна робота з подальшим представленням результатів онлайн на дошці Padlet.

Спосіб контролю: перевірка завдання на дошці Padlet та обговорення результатів.

Інструкція: Прочитайте текст і підкресліть усі слова, пов'язані з одягом та аксесуарами. Потім складіть два списки:

1. Жіночий одяг
2. Чоловічий одяг

Додайте щонайменше по два предмети від себе до кожного списку. Для кращої візуалізації завдання виконуйте на дошці Padlet за посиланням. Запишіть свої відповіді безпосередньо на екрані.

(Режим покликання: <https://padlet.com/katerinamelnik26/fashion>)

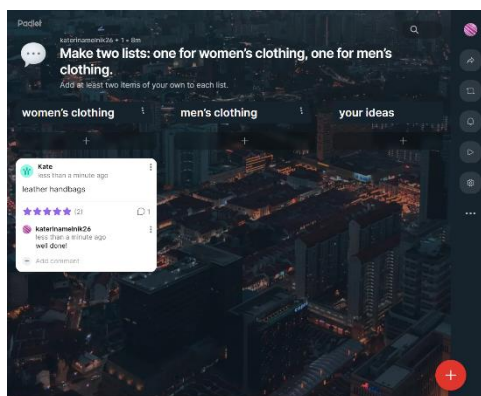

Рисунок 8. Завдання на дошці Padlet

Виконуючи завдання на дошці Padlet, здобувачі вчаться виявляти та розподіляти лексику за темою, систематизувати слова у відповідні категорії. (Створений текст за допомогою ШІ наведено у Додатку Б.)

Для удосконалення слухового розуміння використовуючи чат GPT та TTSMaker була створена ось така вправа.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: розвиток умінь аудіювання та закріплення лексики.

Режим виконання: робота в парах, усно

Спосіб контролю: усне опитування.

Інструкція: Уважно прослухайте текст і запишіть 10 слів, пов'язаних з одягом, аксесуарами або модою, які ви почули. Потім порівняйте свій список зі списком партнера.

(Режим покликання: <https://drive.google.com/file/d/11KyFeQXnKiTcmhNzYNSfy3JF4TR6sll/view?usp=sharing>)

За допомогою створеного аудіо текста технологіями III здобувачі вчаться розуміти матеріал на слух.

Для вдосконалення вмінь писемного мовлення шляхом чата GPT була створена така вправа.

Вправа 1 (продуктивна)

Мета: розвиток умінь письма, формування власної думки.

Режим виконання: індивідуальна робота, письмово.

Спосіб контролю: усне опитування.

Інструкція: Напишіть есе (120-150 слів) на тему “Fashion or style: which is more important today?”

Виконуючи дане завдання здобувачі вчаться висловлювати власну думку письмово.

Завдяки III було створено завдання для покращення вмінь говоріння:

Вправа 1 (комунікативно-репродуктивна)

Мета: розвиток умінь усного мовлення, формування вмінь ставити та відповідати на запитання.

Режим виконання: у парах, усно.

Спосіб контролю: спостереження викладача за проведенням інтерв'ю.

Інструкція: Проведіть рольову гру: інтерв'ю.

1. Один студент – журналіст, інший – студент університету, який відповідає на запитання.
2. Журналіст готує 6–8 запитань.
3. Після завершення першого інтерв'ю змініть ролі та повторіть вправу.

Працюючи над діалогом по інструкції ШІ, здобувачі вчаться розвивати навички усного спілкування, ставити та відповідати на запитання, аргументувати свою думку.

Завдання для третього курсу першого рівня освіти з дисципліни «Практичний курс англійської мови» з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до теми «Хвороби. 1. Найбільш розповсюджені хвороби XXI століття» можна розробити такі завдання, використовуючи технології ШІ.

Для розвитку навичок читання, були створені ось такі вправи через чат GPT.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: розвиток умінь читання з розумінням ключових моментів тексту.

Режим виконання: індивідуальна робота, письмово.

Спосіб контролю: перевірка правильності вибраних варіантів.

Інструкція: Прочитайте текст і оберіть правильну відповідь на кожне питання.

1. What is the main cause of cardiovascular disease?
 - a) Lack of sleep
 - b) Poor diet and smoking
 - c) Cold weather
2. What can type 2 diabetes cause?
 - a) Headaches
 - b) Kidney damage
 - c) Lung cancer
3. Why are mental health problems increasing?
 - a) People live in villages
 - b) People spend too much time online
 - c) People travel a lot [33].

Виконуючи цю вправу, створену чатом, здобувачі покращують розуміння прочитаного та навички аналізу інформації.

Вправа 2 (рецептивно-продуктивна)

Мета: закріплення та активізація лексики з теми.

Режим виконання: індивідуальна робота онлайн на платформі Wordwall.

Спосіб контролю: перевірка завдання на платформі Wordwall.

Інструкція: Зіставте слова з їхніми визначеннями за допомогою вправи на Wordwall. Оберіть правильний відповідник до кожного слова.

(Режим покликання: <https://wordwall.net/resource/97684619>)

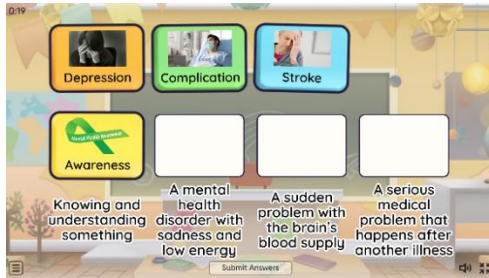

Рисунок 9. Завдання на платформі Wordwall

Виконуючи цю вправу на платформі Wordwall, студенти розширюють свій словниковий запас та вміння співвідносити слово з визначенням. (Створений текст за допомогою ШІ наведено у Додатку В.)

Для удосконалення аудитивних умінь чат GPT та TTSMaker згенерували такі вправи.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: розвиток умінь аудіювання на деталізовану інформацію.

Режим виконання: індивідуальна робота, усно.

Спосіб контролю: перевірка правильності відповідей правда або неправда.

Інструкція: Прослухайте аудіо та визначте чи є наведені твердження правдивими чи хибними

(Режим покликання: https://drive.google.com/file/d/1xm0HoU0_Hn_-MJpADfO-JSuD1Oc7HFOs/view?usp=sharing)

За допомоги платформи TTSMaker, де було створено аудіо, здобувачі покращують уважність до деталей та точність розуміння почутого.

Для формування навичок писемної комунікації, чат GPT створив таке завдання.

Вправа 1 (продуктивна)

Мета: розвиток умінь письма, формування вмінь описувати проблеми зі здоров'ям та звертатися за порадою.

Режим виконання: індивідуальна робота, письмово.

Спосіб контролю: перевірка написаного листа за структурою, та отримання зворотнього зв'язку від чату GPT.

Інструкція: Напишіть електронного листа до офтальмолога (120-150 слів) своєму майбутньому «Я».

У листі:

1. Коротко представте себе.

2. Опишіть проблему із зором, яку ви відчуваєте (наприклад: розмите бачення, біль у очах, головний біль, чутливість до світла, труднощі з читанням).
3. Поясніть, як довго триває дана проблема і чи загострюється вона.
4. Запитайте лікаря про пораду або про можливість записатися на прийом.

Виконуючи завдання за допомогою чату GPT, здобувачі покращують вміння писати електронний лист до будь-якого лікаря. Крім того вчаться описувати проблеми зі здоров'ям у письмовому вигляді. На основі фідбеку від чата GPT, здобувачі покращують навички аналізу власного тексту, з подальшою можливістю його виправлення.

За допомогою технологій ІІІ було створено завдання для вдосконалення комунікативних умінь.

Вправа 1 (комунікативно-репродуктивна, рольова гра)

Мета: розвиток умінь усного мовлення англійською мовою; формування вмінь описувати симптоми, ставити запитання та отримувати поради у діалозі з лікарем.

Режим виконання: індивідуальна онлайн-робота з чатом GPT, усно, 10 хвилин.

Спосіб контролю: спостереження викладача за веденням діалогу.

Інструкція: Проведіть 10-хвилинний рольовий діалог з чатом GPT на тему "At the Doctor's Appointment".

1. Ви граєте роль пацієнта.
2. Чат GPT грає роль лікаря.
3. Під час діалогу описуйте свої симптоми, ставте запитання про стан здоров'я та отримуйте поради від лікаря.

Виконуючи цю вправу з чатом GPT, здобувачі покращують навички усної взаємодії, вміння описувати симптоми, ставити запитання та реагувати на репліки.

Завдання для четвертого курсу першого рівня освіти з дисципліни «Практика УПМ англійської мови» з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до теми «Міжнародні документи з прав людини» за допомогою технологій ІІІ було створено вправи для розвитку вмінь читання.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: активізація лексики з теми «Права людини»; перевірка розуміння прочитаного на слух.

Режим виконання: аналіз спільної хмари слів на екрані.

Спосіб контролю: перевірка завдання на платформі Puzzel.

Інструкція: Перейдіть на платформу Mentimeter. Ви побачите запитання «Which rights mentioned in the text are the most important to you?». Введіть два або три ключові слова, що представляють ці права (наприклад: freedom, equality, education). Відповіді всіх учасників з'являться на екрані у спільній хмарі слів.

(Режим покликання: <https://www.menti.com/al863w7yphgy>)

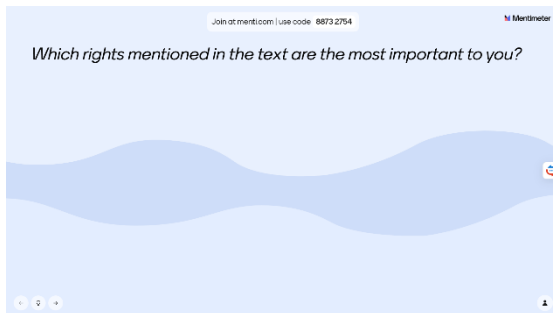

Рисунок 10. Завдання на платформі Mentimeter

Виконуючи це завдання на Mentimeter, здобувачі покращують вміння виділяти головні ідеї з аудіотексту, формулювати ключові поняття англійської та практикувати лаконічне вираження думки. (Створений текст за допомогою ШІ наведено у Додатку Г.)

Для удосконалення слухового розуміння наводимо розроблену вправу, де текст було створено у чаті GPT, а перетворено в аудіо використовуючи TTSMaker.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: перевірка розуміння прослуханого та розвиток критичного мислення.

Режим виконання: індивідуально, з подальшим аналізом у групі.

Спосіб контролю: перегляд результатів опитування у вигляді діаграми.

Інструкція: Прослухайте уважно аудіо. Перейдіть на платформу Mentimeter, де ви побачите запитання «Which human rights do you consider the most important?». Оберіть один варіант із запропонованого списку (right to life, freedom of speech, right to education, equality). Після завершення голосування результати з'являться у вигляді діаграми.

(Режим

покликання:

<https://drive.google.com/file/d/1pb3uYGLCq4kmBlRD5CYw2jdRk86e46yp/view?usp=sharing>)

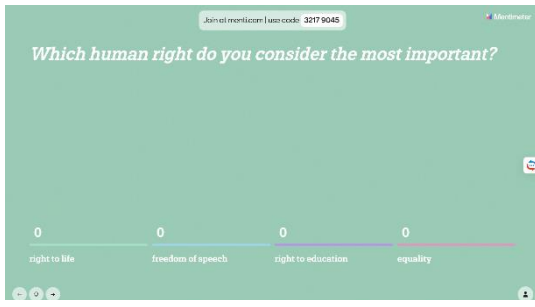

Рисунок 11. Завдання на платформі Mentimeter

Виконуючи це завдання на Mentimeter, здобувачі покращують вміння слухати та розуміти основну інформацію з аудіотексту, розрізняти різні типи прав людини та висловлювати власну думку.

Для розвитку письмової компетентності, за допомогою чату GPT розроблено вправу:

Вправа 1 (продуктивна)

Мета: розвиток умінь письма та вміння логічно й аргументовано висловлювати думку.

Режим виконання: індивідуально.

Спосіб контролю: перевірка зі зворотнім зв'язком у чаті GPT.

Інструкція: Напишіть статтю англійською мовою на тему “Human rights: why they matter today” (120-150 слів). Після написання відправте свій текст до чату GPT. Попросіть перевірити його за такими критеріями: граматику, словниковий запас, зв'язність та зміст.

Виконуючи дану письмову вправу та надсилаючи її на перевірку з отриманням фідбеку до чату GPT, здобувачі покращують свої навички письма англійською, вчаться логічно та аргументовано висловлювати власну думку письмово, використовуючи належну лексику та граматику. На основі фідбеку, вчаться аналізувати та корегувати свої твори.

Для розвитку вмінь говоріння, використовуючи можливості чату GPT було створено таке завдання.

Вправа 1 (продуктивна, говоріння/дебати)

Мета: розвиток умінь аргументовано висловлювати власну думку.

Режим виконання: індивідуально з чатом GPT (онлайн-дебати).

Спосіб контролю: усна взаємодія та оцінювання змістовності аргументів.

Інструкція: Проведіть 10-хвилинні дебати англійською мовою з чатом GPT на тему: “Discrimination: causes, consequences, and solutions.”

Виконуючи цю вправу разом з чатом GPT, здобувачі покращують своє усне мовлення англійською, вчаться логічно структурувати аргументи, використовувати відповідну лексику для дебатів, реагувати на контраргументи та здобувають впевненість у формальних дискусіях.

Розглянемо завдання для першого курсу першого рівня вищої освіти з освітньої компоненти «Практична граматики англійської мови» з теми «Минулі часи дієслова. 1. Past Indefinite Tense. 2. Past Continuous Tense.». За допомогою чату GPT розробляємо тест, який додаємо на Quizizz.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна, ігрова)

Мета: закріплення знань і навичок вживання часів Past Simple та Past Continuous у контексті.

Режим виконання: індивідуально.

Спосіб контролю: перевірка завдання на платформі Quizizz.

Інструкція: Оберіть правильний варіант відповіді (A, B, C or D) у кожному реченні.

1. When I ___ home yesterday, it ___ heavily.

A) came / was raining

B) was coming / rained

C) come / rains

D) comes / was raining [34].

(Режим

покликання:

<https://wayground.com/admin/quiz/68d2b49cb08eb902b6d3d356>)

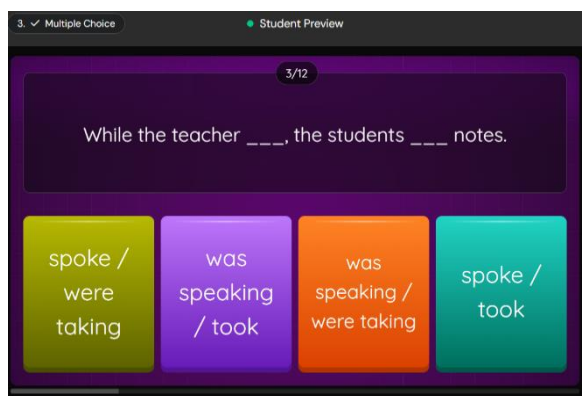

Рисунок 12. Завдання на платформі Quizizz

За допомогою створеної вправи чатом GPT та виконуючи її на платформі Quizizz, здобувачі вчаться розрізняти Past Simple та Past Continuous у контексті. (Тестові завдання наведені у додатку Д.)

Завдання для третього курсу першого рівня освіти з дисципліни «Лексикологія англійської мови» з теми «Тема 7. Англійська фразеологія.»

Чат GPT згенерував завдання на розвиток лексичних навичок.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна, ігрова)

Мета: розвиток умінь розпізнавати та правильно співвідносити ідіоми з їхніми значеннями.

Режим виконання: індивідуальна робота на платформі LearningApps.

Спосіб контролю: автоматична перевірка результатів на платформі LearningApps.

Інструкція: Перейдіть на платформу LearningApps за посиланням. Подивіться відео та виконайте завдання – з'єднайте кожну ідіому з її правильним значенням.

- a) beat around the bush
 - b) the way the ball bounces
 - c) it's raining cats and dogs
 - d) in a brown study
 - e) cook someone's goose
 - f) chuffed to bits
 - g) it's all Greek to me
 - h) wrap your head around something
1. to be very pleased
 2. to ruin someone's plans
 3. to avoid saying something directly
 4. to be absorbed in one's thoughts
 5. to find it difficult to understand
 6. something that cannot be changed / out of control
 7. to describe very heavy rain
 8. to say that something makes no sense [35].

(Режим покликання: <https://learningapps.org/watch?v=po6xkk3kk25>)

За допомогою створеної вправи чатом GPT, виконуючи її на платформі LearningApps, здобувачі дізнаються що таке ідіоматичні вирази та вивчають деякі найпоширеніші англійські ідіоми.

Завдання для четвертого курсу першого рівня освіти з дисципліни «Стилістика англійської мови» з теми «Стилістична фонетика англійської мови. Інструментарій: алітерація, асонанс, ониматопея.»

Використовуючи чат GPT розроблено завдання на розуміння фонетичний, стилістичних засобів.

Вправа 1 (рецептивно-продуктивна)

Мета: навчити здобувачів розпізнавати стилістичні прийоми англійської мови.

Режим виконання: індивідуальна робота на платформі LearningApps з подальшим обговоренням в групі.

Спосіб контролю: автоматична перевірка відповідей на платформі LearningApps та усне обговорення результатів.

Інструкція: Уважно прочитайте подані речення. Кожне з них містить приклад алітерації, асонансу, або ономаіопеї. Розподіліть речення у три колонки таблиці відповідно до стилістичного прийому, який вони ілюструють.

Alliteration

- The silver sun sank slowly behind the silent sea.
- Peter picked a pack of purple plums.
- The wild wind whipped through the willow woods.
- Busy bees buzzed briskly by the blooming bushes.
- The dark, deep forest frightened the daring deer.
- Lazy lions lay low, looking lethargic.

Assonance

- The rain in Spain falls mainly on the plain.
- He slept and left without regret.
- The mellow bells echoed across the valley.
- The cool blue moon shone through the gloom.
- I tried to find the light inside the night.
- The old oak stood alone in the grove.

Onomatopoeia

- The bees buzzed angrily around the hive.
- The clock went tick-tock all night long.
- The thunder rumbled and the lightning cracked.
- The bacon sizzled in the hot pan.
- The cat meowed softly at the door.
- The door creaked as it slowly opened. [36].

(Режим покликання: <https://learningapps.org/watch?v=p7z6dh1wk25>)

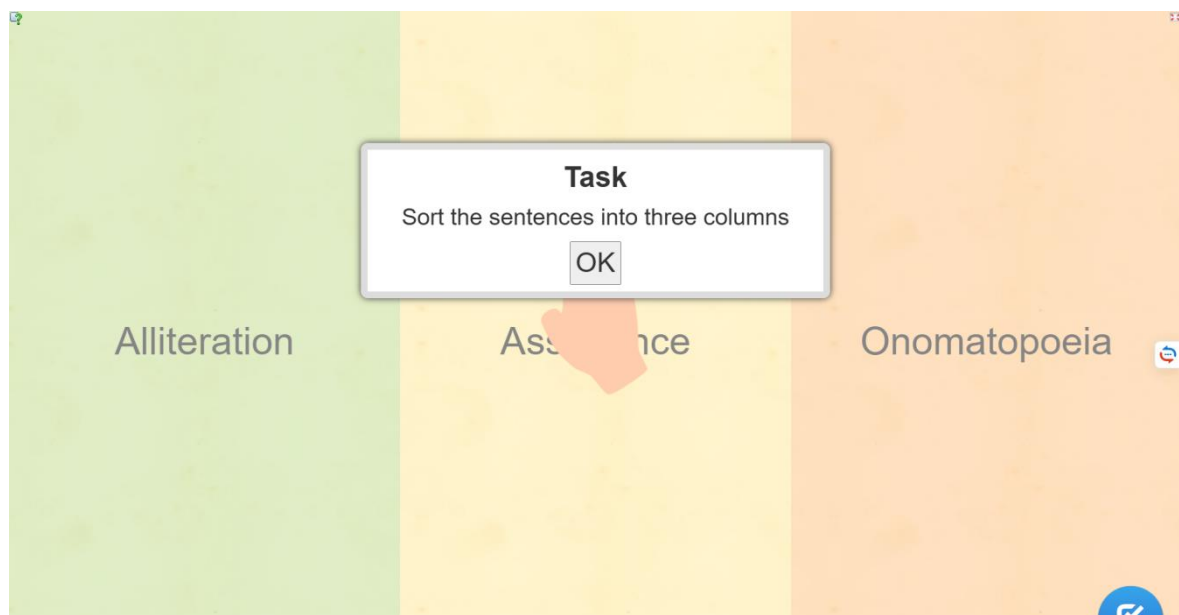

Рисунок 13. Завдання на платформі LearningApps

Виконуючи дану вправу, згенеровану чатом GPT та платформи LearningApps, здобувачі мають змогу вчитись виявляти та аналізувати в тексті основні терміни стилістичної фонетики: алітерацію, асонанс, ономатопею).

Отже, впровадження в навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розроблених вправ сприяє формуванню стійких іншомовних навичок, які стануть у нагоді для навчальної і майбутньої професійної діяльності, крім того вправи допоможуть, підвищити мотивацію до подальшого вивчення іноземної мови.

ВИСНОВКИ

Аналіз наукових розвідок вітчизняних та зарубіжних учених дав підстави трактувати поняття ШІ як наукову галузь та технологію, яка адаптується до різних явищ, вивчає та обробляє різноманітну інформацію, робить висновки та приймає рішення самостійно, допомагає комп'ютерам вирішувати людські проблеми. На разі людство користується існуючим вузьким ШІ, можливості якого є досить обмеженими, проте науковці рухаються до реалізації двох інших видів, які сьогодні розглядаються лише в теорії. Саме загальний та супер штучний інтелект докорінно змінять світ, адже за функціоналом вони будуть максимально наближені до людського мозку.

У роботі проаналізовано ряд функцій ШІ, які простежуються й у галузі освіти. Так, говорячи про інтерпретацію даних, ШІ в змозі аналізувати відповіді здобувачів та виявляти їхній рівень знань. Функція оцінювання ризику та можливостей пояснюється здатністю ШІ прогнозувати успішність студентів, рекомендуючи додаткові джерела навчання. ШІ генерує та розробляє план дій, тобто є змога створювати зокрема персоналізовані навчальні програми. До того ж можливості ШІ також невичерпні. До прикладу, підвищення ефективності простежується в автоматизації перевірки завдань, а стимуляція креативності завдяки створенню різноманітних інтерактивних курсів. За допомогою ШІ можна простежувати когнітивний та емоційний стан здобувачів.

Низка інструментів ШІ, навчальних платформ на основі ШІ лягли в основу створення вправ для розвитку у здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти різних видів мовленнєвої діяльності. Вправи розроблялися до дисциплін ОПП «Середня освіта (мова і література англійська)» таких як: «Практика УПМ англійської мови», «Практична граматики англійської мови», «Лексикологія англійської мови» та «Стилістика англійської мови». Відповідно до формування фахових компетентностей та ПРН з цих ОК були підібрані такі інструменти ШІ, які сприяли формуванню та розвитку

означених компетентностей: чат GPT, TTSMaker. Крім того, платформа Talkpal.ai, в якій здобувачі покращують навички говоріння, платформа Quizizz, яка за запитом створює відповідний тест для перевірки знань. Також для кращої візуалізації була використана низка хмарних технологій як-то: Wordwall, Bamboozle, Padlet, LearningApps.

Сформовані методичні рекомендації щодо роботи з чатом GPT, а саме алгоритм роботи покращив якісну роботу викладача. Більшість вправ була перенесена на інтерактивні платформи, що сприяло створенню комфортного освітнього середовища, а також допомогло закріпити набуті знання та сформувати навички у здобувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренков В. І., Криклива К. О. Основні етичні проблеми штучного інтелекту. *Поліграфічні, мультимедійні та web-технології*: матеріали Молодіж. шк.-семінару IX Міжнар. наук.-техн. конф., м. Харків, 14–28 трав. 2024 р. 2024. С. 231–232.
2. Баркасі В. В., Мороз Т. О., Нікіфорчук С. С. Теоретична граматики англійської мови: навч.-метод. посіб. для зміш. форми навчання. Миколаїв: Румянц., 2023. 215 с.
3. Бахмат Н. В. Штучний інтелект у вищій освіті: можливості використання. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2024. № 35. Р. 166–167. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-161-173> (date of access: 22.07.2025).
4. Губін А. III, хто твій батько? Історія розвитку та види штучного інтелекту. *Highload*. URL: <https://highload.tech/uk/shi-hto-tvij-batko-istoriya-rozvitku-ta-vidi-shtuchnogo-intelektu/> (дата звернення: 17.07.2025).
5. Дивнич Г., Гайдай Н., Шевченко Ю. Використання чату gpt для вивчення граматики англійської мови у закладах вищої освіти. *Вісник національного університету "чернігівський колегіум" імені Т. Г. шевченка*. 2024. № 27(183). С. 104. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10193/1/Дивнич,%20Гайдай,%20Шевченко.%20Використання%20чату%20GPT.pdf> (дата звернення: 30.07.2025).
6. Дуброва О. В. Практична фонетика англійської мови: навч. посіб. Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2016. 309 с.
7. Жукевич І., Спірічева О. Трансформація вивчення іноземних мов: штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International science journal of education & linguistics*. 2024. Т. 3, № 3. С. 45–55. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240303.06> (дата звернення: 28.07.2025).

8. Застосунок для вивчення мов: навчайся онлайн з promova language app. *Promova*. URL: <https://promova.com/uk/language-learning-app> (дата звернення: 23.07.2025).
9. Кучерявий І. В., Романюк О. В. Аналіз використання технологій штучного інтелекту у вивченні правильної вимови. *Інформаційні технології і автоматизація – 2023* : Матеріали XVI міжнар. науково-практ. конф., м. Одеса, 19–20 жовт. 2023 р. Одеса, 2023. С. 355. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38122/caada00e1ef747fba4cc743ee4904c93.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 31.07.2025).
10. Лексикологія англійської мови. Вид. офіц. Бердянськ, 2021. 7 с. URL: https://old.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/OK-18.-NP_Leksykolohiia-anhliyskoi-movy.pdf (дата звернення: 05.09.2025).
11. Малик Ю. І., Никитенко О. В. Використання штучного інтелекту як інноваційного інструменту під час навчання іноземних мов у зво. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5(39). С. 331. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-326-338](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-326-338) (дата звернення: 29.07.2025).
12. Мамонова Г. В., Сіманішина М. Ю. Візуалізація хронології подій розвитку ІІІ. *Моделювання та інформаційні системи в економіці*. Зб. наук. пр., № 103. С. 153.
13. Медведєва М. О. Добір онлайн-сервісів для генерації тестів за допомогою штучного інтелекту. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 4(22). С. 1206–1210. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4\(22\)-1201-1213](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4(22)-1201-1213) (дата звернення: 22.07.2025).
14. Орел-Халік Ю. В., Олексієнко А. В., Дмитерко Є. В. Використання нейромереж для вдосконалення вимови та мовних навичок у здобувачів освіти. 2024. С. 11. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14187394> (дата звернення: 31.07.2025).

15. Освітньо-професійна програма середня освіта (мова і література англійська). Чинний від 2025-05-31. Вид. офіц. Івано-Франківськ, 2025. 25 с.
URL: [https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/A4.021_OPP_SE%20\(English%20language%20and%20literature\)_B_2025.pdf?id=e0481515-7b36-4331-ad47-72e1085b3a3e](https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/A4.021_OPP_SE%20(English%20language%20and%20literature)_B_2025.pdf?id=e0481515-7b36-4331-ad47-72e1085b3a3e) (дата звернення: 05.09.2025).
16. Павленко Н. В. Вплив штучного інтелекту на людство. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)* : 3б. матеріалів V міжнар. науково-практ. конф., м. Запоріжжя, 28–29 лют. 2024 р. Запоріжжя, 2024. С. 280.
URL: https://www.researchgate.net/profile/Nataliia-Boichenko/publication/379236626_BIOETIKA_U_REALIAH_VIJNI/links/66005259d3a0855142453898/BIOETIKA-U-REALIAH-VIJNI.pdf#page=280 (дата звернення: 18.07.2025).
17. Програма навчальної дисципліни практичний курс англійської мови для студентів 4 курсу. Вид. офіц. 16 с.
URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4902/1/Schkarupa.pdf> (дата звернення: 05.09.2025).
18. Програма нормативної навчальної дисципліни практичний курс англійської мови. Вид. офіц. Луцьк, 2018. 10 с.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15016/1/Практичний%20курс%20англ%20мови%20.pdf> (дата звернення: 05.09.2025).
19. Про. «*Pro Talkpal*». URL: <https://talkpal.ai/uk/про/> (дата звернення: 23.07.2025).
20. Робоча програма навчальної дисципліни практичний курс англійської мови. Вид. офіц. Київ, 2022. 14 с.
URL: <https://drive.google.com/file/d/14WFd-939SZ4M433mNrNhePeYwg1Lhmo3/view> (дата звернення: 05.09.2025).
21. Робоча програма навчальної дисципліни практичний курс основної іноземної мови (англійської) II курс. Вид. офіц. Київ, 2015. 48 с.

- URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u131/робочв_програма_практичного_курсу_2.pdf (дата звернення: 05.09.2025).
22. Савицька Л. В., Ковальова К. Л., Безугла І. В. Вплив технологій штучного інтелекту на якість навчання вимови іноземних мов у здобувачів вищої освіти. 2024. С. 14. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13309616> (дата звернення: 01.08.2025).
23. Силабус навчальної дисципліни. Вид. офіц. Івано-Франківськ, 2023. 9 с. URL: https://kaf.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/89/2023/09/sylabus_stylistyka_2023.pdf (дата звернення: 05.09.2025).
24. Силабус освітньої компоненти. Вид. офіц. Івано-Франківськ, 2024. 14 с. URL: [https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/OK%2015.%20Практична%20граматика%20англійської%20мови%20\(1%20курс%20СО%20англ.\)%202024-2025.pdf?id=77e62bda-c110-4853-bf6d-4e084ad12115](https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/OK%2015.%20Практична%20граматика%20англійської%20мови%20(1%20курс%20СО%20англ.)%202024-2025.pdf?id=77e62bda-c110-4853-bf6d-4e084ad12115) (дата звернення: 05.09.2025).
25. Таран О. М. Практичний курс англійської мови : навч. посіб. для студентів І курсу ф-ту інозем. мов (ч. 1). Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 226 с.
26. Турчин А. І. Чат-боти у навчанні іноземних мов. *Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу* : зб. тез II Міжнар. науково-практ. конф., м. Тернопіль. 2020. С. 378–379. URL: https://tnpu.edu.ua/naukova-robota/konference/frankofonija_2020.pdf (дата звернення: 23.07.2025).
27. Що таке штучний інтелект?. *Блог*. URL: <https://www.zfort.com.ua/blog/sho-take-shtuchnii-intelekt> (дата звернення: 16.07.2025).
28. Abbass H. A. Social integration of artificial intelligence: functions, automation allocation logic and human-autonomy trust. *Cognitive computation*. 2019. Vol. 11, no. 2. P. 159–171. URL: <https://doi.org/10.1007/s12559-018-9619-0> (date of access: 18.07.2025).
29. About twee. *Twee*. URL: <https://twee.com/about> (date of access: 29.07.2025).

30. Blooket — огляд сервісу. *Vchymo*.
URL: <https://vchymo.com/app/application/Blooket> (дата звернення: 22.07.2025).
31. Fink M. C., Robinson S. A., Ertl B. AI-based avatars are changing the way we learn and teach: benefits and challenges. *Frontiers in education*. 2024. Vol. 9.
URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1416307> (date of access: 24.07.2025).
32. Johnson A. 5 ways AI is changing the education industry. *eLearning Industry*.
URL: <https://elearningindustry.com/ai-is-changing-the-education-industry-5-ways> (date of access: 21.07.2025).
33. OpenAI. ChatGPT. Version GPT-5. OpenAI.
URL: <https://chatgpt.com/share/68ca700c-9384-800e-a0ce-81ffc8590049> (date of access: 16.09.2025).
34. OpenAI. ChatGPT. Version GPT-5. OpenAI.
URL: <https://chatgpt.com/share/68e434c5-be44-800e-9fa9-98c7b791175b> (date of access: 23.09.2025).
35. OpenAI. ChatGPT. Version GPT-5. OpenAI.
URL: <https://chatgpt.com/share/68e434f0-8860-800e-94bd-478d520389d1> (date of access: 23.09.2025).
36. OpenAI. ChatGPT. Version GPT-5. OpenAI.
URL: <https://chatgpt.com/share/68e4354e-f3cc-800e-bf60-fc2a93aeaf6c> (date of access: 23.09.2025).
37. Phieanchang T. Using chatgpt to improve english grammar skills for efl learners. *Dhonburi Rajabhat University Journal*. 2024. T. 18, № 1. С. 227.
38. Strelkova O., Pasichnyk O. Three types of artificial intelligence. *Current trends in young scientists' research: IV all ukrainian scientific and practical conference*, Житомир. 2017. Р. 142.
URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/6479> (date of access: 16.07.2025).
39. The role of AI in modern education. *University of Iowa*.
URL: <https://onlineprograms.education.uiowa.edu/blog/role-of-ai-in-modern-education> (date of access: 21.07.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Текст для першого курсу першого рівня освіти з дисципліни «Практика УПМ англійської мови»

Ways of relaxing

People spend their free time in many different ways. Some prefer **relaxation** and quiet activities such as **reading** a book, **writing** a diary, or **listening to music**. These pastimes help people rest after a busy day. Others enjoy creative hobbies like **painting**, **photography**, or **gardening**, which allow them to express themselves and feel closer to nature.

For those who like social activities, there are plenty of options. Going to the **cinema**, **theatre**, or a **concert** is a great way to enjoy **entertainment** with friends. Visiting a **museum** or an **exhibition** is also popular, as it combines learning with leisure.

Spending time outdoors is another common way to relax. Many people go **hiking**, **camping**, or have a **picnic** in the park. **Fishing** is also a traditional way of recreation. Students often choose games, such as **playing chess**, **doing puzzles**, or **playing cards**, which improve concentration and problem-solving skills.

Finally, some people prefer more active forms of recreation. **Travelling** is exciting, as it allows people to discover new cultures. **Cooking** can be fun and rewarding, especially when you share meals with others. Of course, **sports** are always popular, because they are good for health and bring people together.

**Текст для другого курсу першого рівня вищої освіти з ОК «Практика
УПМ англійської мови»**

Vogue Exclusive: Fashion Trends 2025

This season, both women's and men's fashion are moving toward elegance mixed with comfort. For women, oversized blazers combined with slim trousers are one of the strongest trends. Silk dresses in soft pastel colors remain popular for evening events, while knitted sweaters with wide jeans create a casual yet stylish everyday look. Accessories are essential: leather handbags, golden earrings, and minimalist belts highlight individuality.

For men, tailored suits in beige and navy are returning to the spotlight. Modern gentlemen combine a classic jacket with sneakers, creating a balance between formal and relaxed. White shirts stay timeless, but many designers add colorful ties and patterned scarves to make the outfit stand out. On weekends, men often choose denim jackets, cotton T-shirts, and sporty shoes.

Sustainability is also a leading idea in fashion. Many brands now produce clothes from organic cotton, recycled polyester, and eco-leather. Both men and women prefer to invest in fewer but higher-quality pieces that can last for years.

In short, fashion today is not only about looking attractive, but also about expressing values: comfort, individuality, and responsibility for the planet.

Текст для третього курсу першого рівня освіти з дисципліни
«Практичний курс англійської мови»

The Most Common Diseases of the 21st Century

In the 21st century, people face many health problems that are connected with lifestyle, environment, and technology. One of the most common diseases today is **cardiovascular disease**, which includes heart attacks and strokes. These illnesses often appear because of poor diet, lack of exercise, stress, and smoking.

Another widespread problem is **diabetes**, especially type 2 diabetes. It is usually related to being overweight and not doing enough physical activity. Diabetes can lead to serious complications such as kidney damage and problems with vision.

In recent years, **mental health disorders** like depression and anxiety have also become very common. Many people live in big cities, experience pressure at work, and spend too much time online, which increases stress and loneliness.

Finally, **cancer** remains one of the leading causes of death worldwide. Although modern medicine has made great progress, many types of cancer are still difficult to cure completely.

It is important to remember that a healthy lifestyle, regular exercise, and medical check-ups can help prevent many of these diseases. Awareness and education are key to protecting health in today's world.

**Текст для четвертого курсу першого рівня освіти з дисципліни
«Практика УПМ англійської мови»**

International Human Rights Documents

International documents on human rights play a crucial role in protecting individual freedoms and ensuring justice around the world. The most significant one is the **Universal Declaration of Human Rights (UDHR)**, adopted by the United Nations General Assembly in 1948. It sets out basic rights such as the right to life, liberty, equality, education, and freedom of expression. Although the UDHR is not legally binding, it has inspired many international treaties and national constitutions.

Another important document is the **International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)**, which guarantees freedom of speech, religion, and fair trial rights. Together with the **International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)**, it forms the International Bill of Human Rights. These treaties are legally binding for states that ratify them.

Regional agreements also exist. For example, the **European Convention on Human Rights (ECHR)** allows individuals to appeal to the European Court of Human Rights if their rights are violated. Similarly, the **American Convention on Human Rights** protects citizens in Latin America.

In conclusion, international human rights documents provide a framework to protect human dignity globally. They guide governments, courts, and civil society in promoting justice and equality for all people.

Тесові завдання для першого курсу першого рівня вищої освіти з ОК**«Практична граматики англійської мови»**

1. When I ____ home yesterday, it ____ heavily.
A) came / was raining
B) was coming / rained
C) come / rains
D) comes / was raining
2. I ____ my homework when my mother ____ dinner.
A) was doing / cooked
B) did / was cooking
C) was doing / was cooking
D) did / cooked
3. While the teacher ____, the students ____ notes.
A) spoke / were taking
B) was speaking / took
C) was speaking / were taking
D) spoke / took
4. I ____ my keys yesterday, but luckily I ____ them in the kitchen.
A) lost / was finding
B) was losing / find
C) lost / found
D) was losing / was finding
5. They ____ football when it suddenly ____.
A) were playing / rained
B) played / was raining
C) play / rains
D) were playing / was raining

6. At 8 o'clock yesterday evening I ____ TV.
- A) was watching
 - B) watched
 - C) watch
 - D) am watching
7. She ____ the book when the phone ____.
- A) was reading / rang
 - B) read / was ringing
 - C) was reading / was ringing
 - D) read / rang
8. We ____ in the park when we ____ an old friend.
- A) walked / were meeting
 - B) were walking / met
 - C) were walking / were meeting
 - D) walk / meet
9. What ____ you ____ at 10 yesterday?
- A) did / do
 - B) were / doing
 - C) do / did
 - D) was / doing
10. He ____ to school yesterday because he ____ sick.
- A) didn't go / was
 - B) wasn't going / is
 - C) didn't went / was
 - D) doesn't go / was
11. I ____ my ankle while I ____ basketball.
- A) twist / was playing
 - B) twisted / played
 - C) twisted / was playing
 - D) was twisting / play

12. The lights ____ out while we ____ dinner.

A) go / had

B) went / were having

C) was going / had

D) went / had